

N:o 43.

Ank. till Riksd. kansli den 10 april 1894, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Jemtlands fältjägerregementes mötesplats af mark tillhörig f. d. militiebostället Kungsgården n:o 1 i Jemtlands län.

(I. A.)

Under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver landtförsvarsärenden för den 26 januari innevarande år har Kongl. Maj:t i en samma dag till Riksdagen aflåten och sedermera till statsutskottets förberedande behandling remitterad proposition (n:o 32) föreslagit Riksdagen att medgifva, att af f. d. corpschefsbostället 2 1/2 mantal n:o 1 Kungsgården de områden, som betecknades med röd färg å en vid protokollet fogad karta, måtte för tiden från och med den 14 mars 1895 få upplåtas till Jemtlands fältjägerregemente för att med dess mötesplats å Frösön sammanläggas.

Af förenämnda statsrådsprotokoll inhemtas, att på förslag af arméförvaltningen, som framhållit önskvärdheten deraf, att åt vaktmästaren vid dåvarande Jemtlands fältjägarecorps' förråd å Frösö lägerplats bereddes bostad å lägerplatsen, Kongl. Maj:t genom bref den 27 januari 1888 medgifvit, att för berörda ändamål finge för kronans räkning förvärfvas dels eganderätten till byggnaderna å det s. k. Svenstorpet

under f. d. corpschefs-bostället 2 $\frac{1}{2}$ mantal Kungsgården n:o 1 i Frösö socken af Jemtlands län, dels ock brukningsrätten af den till torpet hörande jord under återstående arrendetid eller intill den 14 mars 1895; och hade Kongl. Maj:t i sammanhang dermed anbefalt arméförvaltningen att närmare mot slutet af arrendetiden men dock så tidigt, att, innan förnyad utarrendering af Kungsgården egde rum, Riksdagens yttrande i frågan kunde hinna inhemtas, till Kongl. Maj:t inkomma med framställning om torplägenhetens fullständiga skiljande från Kungsgården och sammanläggning med mötesplatsen.

Enligt hvad arméförvaltningen i en till Kongl. Maj:t den 11 augusti 1893 ingifven skrifvelse anmält hade förvaltningen med anledning deraf uppdragit åt chefen för corpsen att afgifva förslag såväl rörande ifrågavarande torplägenhets sammanläggande med mötesfältet som ock om den ytterligare utvidgning af mötesplatsen på Kungsgårdens område, som ansåges böra komma till stånd; och hade, på sätt arméförvaltningen ytterligare tillkännagifvit, chefen för corpsen, till åttlydnad deraf, meddelat, att den för mötesplatsens utvidgning lämpligaste terrängen tillhörde f. d. regementspastorsbostället $\frac{1}{2}$ mantal Vesterhus n:o 3, f. d. kronofogdebostället $\frac{1}{2}$ mantal Vesterhus n:o 2 och f. d. regementsfältskärsbostället $\frac{5}{12}$ mantal Vesterhus n:o 1, att emellertid, under det att nu gällande arrendekontrakt om Vesterhus n:o 1 utginge vid midfastan år 1895, arrendekontrakten om de två förstnämnda boställena egde giltighet intill midfastan 1900, och att, då sålunda en längre tid komme att förflyta, innan någon utvidgning af exercisfältet åt denna sida kunde ega rum, men för truppernas öfning ovilkorligen erfordrades större utrymme än det, hvaröfver regementet för närvarande förfogade, det syntes chefen lämpligast att med mötesplatsen förenades de delar af f. d. corpschefs-bostället, som å ett handlingarna bilagdt karteutkast betecknades med röd färg och hvilka, då arrendekontraktet om nämnda boställe löpte till ända den 14 mars 1895, redan sagda dag blefve för ändamålet disponibla.

Beträffande detta sålunda af chefen framställda förslag till frågans lösning hade yttranden afgifvits utaf vederbörande jägmästare och öfverjägmästare samt Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jemtlands län och domänstyrelsen; och framginge af dessa vid arméförvaltningens skrifvelse fogade yttranden, bland annat:

att ifrågavarande egendom består af två skilda delar, *den ena* omfattande den å Frösön belägna hufvudgården med derunder brukade inegor äfvensom åtskilliga i sammanhang dermed belägna torp samt hemskogen, fördelad i tre skogsskiften, af hvilka det största utgöres af

halfön Bynäset, och *den andra delen* bestående af den på 14 kilometers afstånd från hufvudgården i Ås socken belägna fyllnadsjorden Kånkbacken;

att den till användning för mötesfältets utvidgning föreslagna mark omfattar hufvudgården med tillydande inegor och derintill ligande torp, en mindre del af Bynässkiftet samt de öfriga tvenne hemskogsskiftena;

att Bynässkiftet, innehållande en areal af omkring 227 hektar, beräknats lemna en till 1,040 kronor uppskattad årlig virkesafkastning, hvaremot de öfriga hemskogsskiftena utgöras endast af beteshagar och prydnadspark med ringa skogsafkastning;

att emellertid hemskogens hela virkesafkastning hittills varit anslagen till vedbrand och till underhåll af byggnaderna vid hufvudgården och att kronan dessutom sedan 1874 fått för underhåll af det vid egendomen befintliga karaktershus vidkännas en kostnad af sammanlagdt 1,540 kronor 92 öre eller i medeltal för 20 år 77 kronor om året;

att arrendet för egendomen utgör 189 kubikfot korn, motsvarande omkring 370 kronor, och kontant 550 kronor eller således tillhopa 920 kronor;

att jägmästaren med afseende derå, att, enligt hvad ofvan omförmläts, en ej obetydlig inkomst af skogen skulle erhållas, om densamma ej anlätades för boställets behof, på det lifligaste tillstyrkt bifall till den gjorda framställningen och i sammanhang dermed hemställt, att Bynässkiftet måtte ställas under skogsstatens omedelbara förvaltning, men Kånkbacken deremot försäljas;

att jemväl öfverjägmästaren förordat chefsembetets framställning om utvidgning af mötesfältet, dervid han dock hemställt, att, för vinnande af en lämpligare gräns mot lägerplatsen, Bynässkiftet, som öfverjägmästaren lika med jägmästaren ansett böra såsom kronopark förvaltas, icke måtte till någon del ingå i upplåtelsen, utan denna innefatta endast den del af hufvudgården, som låge öster om en å kartan med blyerts uppdragen linie, tvärs öfver näset mellan berörda skifte och Frösön i öfrigt; och har öfverjägmästaren, då fyllnadsjorden Kånkbacken med en areal af 41,53 har vore belägen i närheten af förut till kronopark afsatta utskogen till förra militiebostället Undrom n:o 4 samt på ett afstånd af endast 0,5 mil från Östersund och antagligen i en framtid mark skulle kunna för utvidgning af lägenheten tilläggas, föreslagit, att äfven Kånkbacken måtte till kronopark afsättas;

att Kongl. Maj:ts befallningshafvande funnit intet tvifvel kunna

råda derom, att icke en utvidgning af mötesplatsen vore alldeles nödvändig;

att samma myndighet ytterligare påpekat, att arrendet för egendomen efter afdrag af den beräknade årliga kostnaden för karaktarhusets underhåll utgjorde allenast omkring 843 kronor om året och således med ungefär 200 kronor understeg den afkastning, som beräknades kunna erhållas ensamt af skogen å Bynässkiftet, om detta skildes från den öfriga egendomen och ej behöfde tagas i anspråk för husbehovsvirke till egendomens arrendator och torpare, och att dertill vidare komme, att jemväl för fyllnadsjorden, hvilken nu ej gifve någon behållning, alldenstund derstädes bosatta torpare vore berättigade att från lägenheten förses med husbehovsvirke, skulle, derest skogen ej för nämnda ändamål anlitas, utan såsom kronopark förvaltades, kunna påräknas så pass stor inkomst, att sammanlagda skogsinkomsten från Bynäset och Kånkbacken kunde skattas till mellan 1,100 och 1,200 kronor årligen, ett nettobelopp, som enligt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt ej genom en förnyad utarrendering af egendomen kunde erhållas;

att Kongl. Maj:ts befallningshafvande på dessa skäl och på grund af hvad i öfrigt af jägmästaren och öfverjägmästaren anförts tillstyrkt, att den omkring 500 tunnland omfattande del af Kungsgården, som ej utgjordes af skogsskiftet Bynäset och fyllnadsjorden Kånkbacken, måtte, med den gränsskilnad mellan Bynäset och återstoden af hufvudgården, som af öfverjägmästaren föreslagits, upplåtas till disposition af arméförvaltningen för ofvan omförmälda ändamål; samt

att domänstyrelsen, under förutsättning att den af corpschefen föreslagna utvidgning af mötesfältet vore af behofvet påkallad, icke hade något att erinra deremot, att härtill användes den i sådant afseende å ofvan omförmälda karteutkast upptagna mark, deri, så vidt af de hos styrelsen befintliga handlingar kunde inhemtas, inginge inegor till en areal af omkring 103 hektar, torpjorden häri inräknad, men att emellertid styrelsen i likhet med öfverjägmästaren och Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrkt, att om sådant utan olägenhet kunde ske, det område, som komme att till regementet upplåtas, måtte få i vester begränsas på sätt af dessa myndigheter föreslagits.

Arméförvaltningen, som jemväl för sin del tillstyrkt, att proposition i antydda syftet måtte till Riksdagen aflåtas, hade emellertid, hvad anginge gränsen emellan det blifvande området för lägerplatsen och det s. k. Bynässkiftet, förklarar sig instämma med corpschefen, då det efter arméförvaltningens uppfattning måste vara synnerligen önskligt,

att äfven den mark, som utgjorde skjutbanans förlängning till sjöstranden, upplåtes till mötesplatsen.

Den framställning, som sålunda af chefen för numera Jemtlands fältjägarregemente gjorts och som i hufvudsak tillstyrkts af samtliga de i ärendet hörda myndigheter, ansåge sig departementschefen jemväl böra understödja. Att ifrågavarande mötesplats vore för liten hade flera gånger framhållits, och uppenbart vore, att, om detta varit fallet före år 1892, då det till Jemtland förlagda infanteritruppförbandet utgjorde allenast en corps, behovet af utvidgning ännu mera skulle göra sig gällande, sedan, på grund af den sagda år antagna förbättrade härordningen, omförmälda truppförband organiserats som regemente, hvilket lika väl som öfriga infanteriregementen vid armén skulle under de för stammen och andra beväringsskassen gemensamma mötena indelas på tre bataljoner. I stället för ett truppförband af detta slag, som under hittills varande förhållanden i regeln vapenöfvats å lägerplatsen, komme alltså för framtiden tre sådana att derstädes förläggas, och lätt insåges, att under dylika omständigheter ifrågavarande mötesplats, som hittills räknats till de mindre vid armén, skulle i sitt närvarande skick visa sig alldeles otillräcklig. Då dertill komme, att den föreslagna utvidgningen kunde ordnas så, att statsverket, långt ifrån att någon ökad kostnad derigenom ådroges detsamma, till och med skulle genom den stegrade inkomsten från boställets skogar hafva att såsom följd deraf motse någon om än obetydlig årlig vinst, syntes alla skäl tala för bifall till framställningen.

Hvad beträffade frågan om gränsen emellan det s. k. Bynässkiftet och mötesfältet, stälde sig departementschefen på regementschefens och arméförvaltningens sida. Skulle nämnda gräns dragas så, som af de civila myndigheterna föreslagits, blefve afståndet från den genom mötesfältet gående väg och fältets gränslinie endast omkring 1,500 meter, och lätteligen insåges, att, då regementets skjutbana måste förläggas på denna del af mötesfältet, nämnda afstånd med nutidens långskjutande gevär ingalunda kunde vara tillfyllestgörande.

Utskottet, som tagit del af de till detta ärende hörande handlingar, har af dem inhemtat, att å ifrågavarande egendom finnas ej mindre än 21 dagsverkstorp, deraf 18 på hufvudgården, och 3 på fyllnadsjorden, hvilka alla blifvit anlagda under föregående boställsinnehafvares och arrendatorers tid samt till största delen blifvit af torparne sjelfva upparbetade och bebyggda med virke från boställets skog.

Af handlingarne framgår emellertid icke, huruvida de å hufvud-

gården bosatta torpare möjligen skulle kunna till en del medgifvas att tills vidare quarsitta å torpen äfven vid markens upplåtelse till lägerplats eller i hvad mån platser skulle kunna beredas dem å andra områden af ifrågavarande eller ett närgränsande boställe. En utredning i detta afseende synes dock önskelig, innan beslut fattas om markens öfverlemnande till förenämnda ändamål; och med afseende härå har utskottet, som visserligen funnit mötesplatsens utvidgning af omständigheterna påkallad, icke ansett sig i det skick, frågan nu befinner sig, kunna tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts omförmälda framställning, helst behovet af nämnda utvidgning icke torde vara så trängande, att dermed ej kan anstå något år, och hinder icke lærer möta att vid nu löpande arrendetids utgång den 14 mars 1895 bestämma så kort tid för förnyad utarrendering af bostället, att detsamma kan varda, i den mån sådant erfordras, för sammanslagning med mötesplatsen disponibelt.

På grund häraf och med hänsyn dertill, att utredning jemväl saknas ej allenast huru med de å bostället befintliga, kronan tillhöriga byggnader skall vid markens öfverlemnande till mötesplatsen förfaras, utan äfven beträffande användningen af virket från den å det till skjutbana afsedda området växande skogen, hemställer utskottet,

att hvad Kongl. Maj:t i omförmälda afseende föreslagit för närvarande icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 10 april 1894.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.
